

**UCHWAŁA NR III/31/2019
RADY MIEJSKIEJ W SOŚNICOWICACH**

z dnia 30 stycznia 2019 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 994 z późn. zm.), w związku z art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.) Rada Miejska w Sośnicowicach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Sośnicowic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Sośnicowicach

Regina Bargiel

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021

I. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawowym środowiskiem, które powinno zapewnić emocjonalne bezpieczeństwo dziecku. Oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane są do wspierania rodziny i do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Niewydolność w pełnieniu funkcji wychowawczych, przemoc w rodzinie, choroba alkoholowa, bezrobocie, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa. Dlatego wspieranie rodziny wymaga współpracy pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, policji, kuratorów sądowych, pracowników służby zdrowia i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną. Praca z rodziną powinna być oparta o sprecyzowany plan działania i połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną rodziny. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na wczesnym etapie występowania problemów i eliminowanie sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę i zostaje objęte jedną z form pieczy zastępczej.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, przez pracę z rodziną.

Realizowane w ramach niniejszego Programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach niniejszego Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w następujących aktach prawnych:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 998z późn. zm.);
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.);
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 1390);
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r., poz. 2137 z późn. zm.);
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r., poz. 1030 z późn. zm.).

I. Adresaci Programu

Adresatami Programu są rodziny wychowujące dzieci, w szczególności przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, rodziny zagrożone ubóstwem, problemem

uzależnień, dotknięte przemocą i innymi dysfunkcjami, a także rodziny z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

II. Diagnoza

W 2018r. pod opieką asystenta rodziny znajdowało się 5 rodzin, w których wychowywało się 14 małoletnich dzieci. Rodziny poza pomocą asystenta miały możliwość skorzystania ze świadczeń z pomocy społecznej.

Tabela 1

Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą asystenta

Rodziny	Liczba rodzin
z dziećmi do 6 r. ż.	1
z dziećmi do 18 r. ż.	4
wielodzietne	2
niepełne	2

Tabela 2

Rodziny objęte pomocą asystenta rodziny z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie

	Liczba dzieci w rodzinie							
	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 dzieci	7 dzieci	8 dzieci i więcej
Liczba rodzin	2	1	1	0	0	0	1	0

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sośnicowicach współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych poprzez kierowanie osób uzależnionych do prac komisji. W przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie uruchamiana jest procedura tzw. „Niebieskiej Karty”, o której zostaje powiadomiony Zespół Interdyscyplinarny Do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W 2018 roku Zespół Interdyscyplinarny prowadził 9 Niebieskich Kart, w tym 5 z lat ubiegłych i 4 założone w roku 2018.

Brak odpowiedniego, specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, rodzin zagrożonych ubóstwem, problemem uzależnień, dotkniętych przemocą i innymi dysfunkcjami, powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

W gminie Sośnicowice w 2018r. w rodzinach zastępczych przebywało 4 dzieci:

- 3 dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- 1 dziecko w rodzinnym domu dziecka.

Analiza SWOT

Mocne strony:

Zespół placówek i instytucji z pracownikami posiadającymi odpowiednie doświadczenie i wiedzę:

- placówki oświatowe (przedszkola, szkoły, świetlice szkolne);
- wykwalifikowana kadra pedagogiczna;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespół Interdyscyplinarny Do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- kuratorzy sądowi;
- realizacja programów profilaktycznych przez różne podmioty;
- poradnictwo psychologiczne – Punkt Konsultacyjny;
- organizacje pozarządowe;
- Ośrodek Pomocy Społecznej.

Słabe strony:

- brak grup samopomocowych;
- brak świetlic socjoterapeutycznych;
- wzrastające wydatki na pokrycie kosztów utrzymania dzieci przebywających w pieczy zastępczej;
- brak umiejętności rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- wyuczona bezradność i roszczeniowość (wzorce pokoleniowe);
- uzależnienie od pomocy instytucjonalnej;
- różne uzależnienia członków rodzin (alkohol, narkotyki, internet);
- przestępczość, przemoc;
- niewystarczająca liczba lokali socjalnych i brak mieszkań chronionych;
- rozpad związków (separacje, rozwody, wyjazdy za granicę);
- wzrost wydatków na realizację zadań wynikających z ustawy o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zagrożenia:

- zwiększenie zjawiska wykluczenia społecznego;
- wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych;
- wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży.

Szanse:

- wymiana informacji z innymi gminami, korzystanie z dobrych wzorców;
- możliwość zlecenia niektórych zadań organizacjom pozarządowym;
- dobra współpraca z instytucjami działającymi na terenie Gminy Sośnicowice;
- dobra współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach;
- dobra współpraca z Komisariatem Policji I w Gliwicach i Komendą Miejską Policji w Gliwicach.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny, dalej zwany Programem, jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2019 – 2021. Pierwszym i priorytetowym celem niniejszego Programu jest to, aby dziecko mogło rozwijać się w rodzinie naturalnej, biologicznej. Zawiera on propozycje skorelowanych działań, zarówno profilaktycznych, jak i zmniejszających skutki patologii, skierowanych do rodzin, które wymagają pomocy nie tylko materialnej ale również specjalistycznej (np. psychologicznej, prawnej, pedagogicznej). Proponowane działania mają za zadanie wesprzeć rodzinę z „grupy ryzyka”, w pełnieniu jej podstawowych funkcji, w myśl zasady, że w pierwszej kolejności wykorzystywane powinny być zasoby i możliwości własne rodziny.

Najważniejsze z tych działań to:

- 1) edukowanie rodziców, poprzez dostarczenie im wiedzy o prawidłowościach lub nieprawidłowościach funkcjonowania rodziny i ich znaczenia dla rozwoju dziecka,
- 2) wspieranie, m. in. poprzez poradnictwo specjalistyczne,
- 3) treningi umiejętności życiowych.

Pomoc udzielana dziecku i rodzinie będzie obejmować:

- 1) bezpośrednie kontakty z rodziną i dzieckiem,
- 2) monitoring dotyczący ich postępowania i korekty sytuacji,
- 3) pomoc doraźną tj.:
 - pomoc materialną oraz w formie wsparcia specjalistycznego,

- pomoc w załatwieniu spraw urzędowych,

4) pomoc długofalową:

- objęcie rodziny pracą socjalną,
- udzielanie porad w sprawach życiowych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, budżetu rodzinnego, pielęgnacją i zdrowotnymi potrzebami dzieci,
- praca asystenta rodziny.

Drugim celem Programu jest powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej. Podstawowym zadaniem do realizowania tego celu jest inicjowanie działań niezbędnych do uregulowania sytuacji życiowej rodziny i umożliwienie powrotu dziecka. Rodziny, których dzieci opuszczają zastępcze formy opieki wymagają długoterminowego, systematycznego i specjalistycznego wsparcia w pełnieniu ról rodzicielskich. Realizacja założeń przyjętych w Programie pozwoli udzielić rodzinie pomocy, aby dziecko mogło do niej powrócić na stałe.

Dla skutecznego przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom Program opiera się na zasadach:

- 1) podejmowania wczesnych działań profilaktycznych zanim narosną problemy.
- 2) pracy z dzieckiem w jego środowisku rodzinnym.
- 3) podejmowaniu działań nakierowanych na powrót dziecka do rodziny naturalnej.
- 4) pracy z młodzieżą zapobiegająca jej wykluczeniu społecznemu.

Zadania i realizacja Gminnego Programu Wsparcia Rodziny

1. Harmonogram i plan realizacji działań

Cel strategiczny 1.

Budowa systemu pomocowego i wzmocnienie rodziny wymagającej pomocy

Cele szczegółowe:

- umożliwienie dziecku wychowania się w rodzinie biologicznej;
- zapewnienie dziecku w sytuacjach kryzysowych opieki w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- aktywizacja rodziców w celu przywrócenia zdolności (lub nabycia zdolności) pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin.

CEL OPERACYJNY 1. Wzmacnianie funkcji opiekuńczo - wychowawczych rodzin

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Wspieranie rodzin w odzyskiwaniu lub wzmacnianiu prawidłowego funkcjonowania oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi	Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, przedszkola, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2019- 2021
2.	Prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej	szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja	2019- 2021
3.	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez sport, rekreację i kulturę	szkoły, organizacje pozarządowe, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna	2019- 2021

4.	Współpraca z podmiotami i instytucjami zajmującymi się rodziną i dzieckiem	Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, Kuratorzy sądowi	2019- 2021
5.	Pomoc specjalistyczna	Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, placówki oświatowe, Punkt Konsultacyjny	2019- 2021

CEL OPERACYJNY 2. Poprawa jakości życia, zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Udzielanie pomocy finansowej rodzinom znajdującym się w trudnych warunkach materialnych	Ośrodek Pomocy Społecznej	2019- 2021
2.	Dożywianie dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych	Samorząd gminny, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe	2019- 2021

CEL OPERACYJNY 3. Zapewnienie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Zapewnienie poradnictwa, min. psychologicznego, prawnego i socjalnego oraz wczesnej interwencji w sytuacjach kryzysowych.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Sąd Rejonowy, Policja, kuratorzy sądowi, Zespół Interdyscyplinarny	2019- 2021
2.	Zapewnienie tymczasowego schronienia osobom i rodzinom znajdującym się sytuacji kryzysowej, w tym ofiarom przemocy	Samorząd gminny, Zespół Interdyscyplinarny	2019- 2021
3.	Podejmowanie działań profilaktycznych dla osób zagrożonych kryzysami (w tym uzależnionych i ich rodzin) oraz specjalistyczne poradnictwo.	Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny	2019- 2021

Cel strategiczny 2

Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

CEL OPERACYJNY 1:

Budowanie systemu wsparcia, profilaktyka i edukacja rodzin w tym szczególnie dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Realizacja programów profilaktycznych	Szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	2019- 2021
2.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży	Placówki oświatowe , Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe	2019- 2021

3.	Egzekwowanie zakazu dystrybucji alkoholu wśród młodego pokolenia zgodnie z obowiązującymi przepisami	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2019- 2021
----	--	---	------------

Cel strategiczny 3

Podnoszenie standardów pracy służb instytucji pomocowych

CEL OPERACYJNY 1:

Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników * przez udział w szkoleniach specjalistycznych, stażach, studiach podyplomowych, itp. *pomagających rodzinie	Placówki oświatowe, Ośrodek Pomocy Społecznej	2019- 2021

2. Monitoring i ewaluacja Programu

W ramach ewaluacji programu prowadzony będzie monitoring. Głównymi obszarami monitorowania programu będą wyznaczone działania.

Monitoring realizacji programu umożliwi:

- rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy;
- wyznaczanie kierunków działań z rodziną;
- wskazywanie jednostek współpracujących oraz określenie ich zadań;
- ocena rezultatów prowadzonej pracy na rzecz rodziny.

Radzie Miejskiej corocznie przedstawiona zostanie informacja o realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację Programu mogą pochodzić z:

- budżetu gminy,
- budżetu państwa,
- innych źródeł (np. fundusze unijne).

Zakończenie

Opieka nad dzieckiem i rodziną jest jednym z kierunków działań lokalnego systemu pomocy społecznej. Skuteczna pomoc dzieciom pozbawionym opieki oraz rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej wymaga skoordynowanego działania różnych instytucji zajmujących się rodziną i dzieckiem. Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza kierunki działania oraz zakłada kontynuację działań uznanych za potrzebne i wartościowe. Opracowany Program pozwoli określić, czy kierunki podjętych działań były właściwe.

Program ma charakter otwarty i będzie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości. W lokalnym systemie działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać ich opinię pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe działanie na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.